

Branislav Perić & Olgica Perić*

MAKROMICETE ŠUMSKIH KULTURA NA PODRUČJU URBANE ZONE PODGORICE

MACROMYCETA OF FOREST CULTURES IN PODGORICA URBAN ZONES

Izvod

Rad predstavlja rezultate istraživanja makromiceta u periodu 1991-1995. godine na prostorima šumskih kultura u području urbane zone Podgorice. Istraživanjem je obuhvaćena površina od oko 1000 ha prekrivena šumskim sastojinama alepskog i crnog bora, čempresa, kao i nešto hrasta i bagrema. Sa pet šumskih lokaliteta listom je prezentirano 103 vrste gljiva: 93 *Basidiomycotina* i 10 *Ascomycotina*. Od toga 80 vrsta je novih za Crnu Goru a za 17 vrsta su dati podaci o novim lokalitetima.

Ključne riječi: Podgorica, makromicete, šume.

Abstract

The work represents the results of the research of macromycets in the period of 1991-1995 on the spaces of forest crops in the area of urban zone of Podgorica. The research covers the area of approximately 1000 ha covered by forest components of Aleppo pine and black pine, cypress, as well as some oak and locust trees. 103 kinds of mushrooms have been presented from five forest

Branislav Perić & Olgica Perić

* 81000 Podgorica, Đulje Jovanova 16

localities: 93 Basidiomycetes and 10 Ascomycetes. Of that number 80 kinds are new in Montenegro and for 17 kinds the data on new localities have been given.

Key words: Podgorica, macromycetes, forests.

UVOD

U vremenu od 1948-1953. godine, ali i nakon toga, tada prigradsko i šire područje Titograda intenzivno je pošumljavano. Podignuto je oko 1000 hektara četinarskih šuma, uglavnom monokultura, u čijem sastavu dominira alepski bor, a mogu se sresti još i druge vrste borova, čempres i, na pojedinim parcelama, izvjesna populacija bagrema.

Širenjem gradskog prostora šume su najvećim dijelom obuhvaćene urbanom zonom, te danas čine jedinstvene zelene parkovske površine od vitalne vrijednosti za grad. Njihov značaj za kvalitet življenja u ovom gradu je danas neizmjeran, iako se potencijal pogodnosti koje pružaju aktivno ne koristi. U ovom trenutku, uglavnom pasivno se koriste dobrobiti što ih ove šume proizvode svojim uticajem na klimu, i sasvim nedovoljno mogućnosti koje one pružaju psihofizičkoj rekreaciji. Nažalost, njihovo aktivno korišćenje danas karakteriše krajnje neadekvatna i necivilizovana upotreba, često kao prostora za deponije građevinskog materijala i raznovrsnog gradskog otpada, u kojem se nalaze i razne vrste toksičnih materija. Duskora pojedini djelovi korišćeni su kao vojni poligoni za kampovanje i vježbe.

Baveći se mikološkim istraživanjem prostora Crne Gore, posljednjih godina (1991-1995) svoju pažnju smo usmjerili i na lokalitete šumskih kultura u urbanoj zoni Podgorice.

OBJEKTI, MATERIJAL I METOD RADA

Obzirom na izražene mediteranske klimatske faktore koji ovim lokalitetima obezbjeđuju plodonošnju, u vrijeme kada sjeverni i montani lokaliteti miruju, oni su nam darovali materijal za aktivan i kontinuiran rad. Drugo, u uslovima oskudice i otežanog materijalnog stanja, onda kada se nijesmo mogli uputiti gdje dalje, ovi su nam lokaliteti pružili izlaz iz frustracija, utjehu i zadovoljstvo. I konačno, kroz rad koji smo im posvetili, s jedne strane postajali smo sve svjesniji njihove opšte ekološke (ne samo mikološke vrijednosti) a s druge strane, sve izrazitije su nam se postavljali kao izazov. Toliko bogatstvo i tolika mikološka raznovrsnost na uskom prostoru šuma, skoro monolitnog sastava, jeste svakako za čuđenje. To nas obavezuje da i ubuduće ove lokalitete pratimo sistematski, ne bi li dospjeli u priliku da o njima izvučemo i koji značajniji zaključak.

Gorica je lokalitet koji smo najčešće obilazili. Prostire se sred gradskog urbanog jezgra na površini od 111,69 ha. Šuma je podizana vještačkim putem na kamenitoj podlozi sa malo humusa, od 1946 - 1956. godine. Njen sastav čine prevashodno alepski i primorski bor i čempres, kao četinarske vrste, i hrast, jasen

i bagrem, kao listopadne. Svojim položajem, konfiguracijom tla, šumskim i florističkim bogatstvom, ovaj se prostor nameće kao idealan za raznovrsne vidove psihofizičke rekreacije naših građana svih doba i uzrasta. Doduše ovo je jedini od pobrojanih prostora koji se danas koristi u te svrhe, ali još uvijek ne u pravoj mjeri i punoj mogućnosti koju pruža.

Zlatička i Zagorička šuma, površine 168,91 ha, pošumljavana je u periodu 1949-1957. godine sadnicama pretežno alepskog bora, uz dodatak manjih površina primorskog bora, crnog bora, čempresa i bagrema. Očigledno da bagrem na ovom lokalitetu nije našao povoljno tlo jer je uglavnom zakržljao, bez podmlataka je i tek sa pojedinačnim prorijedenim stablima koja čine ukupno tek 8% zelene površine. Suša, mnogobrojni požari, jaki vjetrovi i bolesti glavni su faktori koji su uticali da šumska površina ovog lokaliteta izgubi i do 30% svoje mase. Od postojećih vrsta najviše su stradale sastojine bagrema, 90%, kao i primorskog i crnog bora, takode 90% od ukupne podignute površine. Posljednje vrijeme karakterišu učestale vjetroizvale kao i nedozvoljena sječa.

Šumska parcela Ljubović zahvata površinu od 16,13 ha na istoimenom kamenitom uzvišenju sred gradskog urbanog jezgra, tako da se svojim položajem i ostalim karakteristikama prosto nudi ljudskoj upotrebi u svrhu odmora i rekreacije. Šumska kultura Ljubovića podizana je od 1946-1953. godine i čine je bor, čempres, jasen, bagrem i ruzmarin. Kao i ostale vještačke šumske kulture, i ova je tokom ovih četrdeset godina trpjela značajne štete, ali je to danas šuma sa mejestimično gustim sklopom i dovoljnom količinom prirodnog podmlatka na čitavom prostoru.

Šumski kompleks Tuški put i Konik zauzima površinu od 202,38 ha koja se prostire u istočnom dijelu danas već urbane zone grada. Šuma je podizana u periodu od 1947-1995. godine i čine je sastojine bora, čempresa i divljeg badema. Kao i ostale zelene šumske površine i ova je u proteklom periodu pretrpjela štete od suše, požara, vjetroizvala i šumskih bolesti. No, u većoj mjeri od ostalih pomenutih kompleksa, ova šuma je umanjena širenjem naselja privatne i društvene gradnje i degradirana deponijama građevinskog otpada po slobodnim parcelama između šumskih površina i raznovrsnog smeća rasutog po čitavoj zelenoj šumskoj površini. Sastojine bora i čempresa su odrasle i čine gusti i mjestimično prorijeden sklop sa jednogodišnjim i dvogodišnjim prirodnim podmlatkom koji ugrožava ispaša stoke.

Šumska kultura Čemovsko polje, sadena od 1960-1983. godine sa površinom od 283,37 ha, prostire se na ravničarskom terenu između magistralnih i željezničkih puteva koji je djelimično sijeku, industrijske i urbane zone koje s njene periferije zadiru u nju. Šumski požari širih razmjera, suša i šumske bolesti uništili su veliki dio ove šumske kulture koju čine alepski i crni bor, čempres i bagrem sa primjesama melije, košćeke i kedra. Kao i ostale parcele i ova je rapidno ugrožena necivilizovanim atakom pseudourbane svijesti koja od kulture pravi deponiju i smetlište.

Naši obilasci i prvi podaci sa ovih lokaliteta u istraživačke svrhe datiraju od 1990. godine, mada ih poznajemo već skoro čitavu deceniju ranije iz našeg gljivarskog iskustva. Kako je vrijeme odmicalo, tako su naši obilasci bili češći a

otkrića i podaci bogatiji, što se vidi iz prezentirane liste vrsta. Nažalost, vremenom je rastao i stepen degradacije i zagađenja ovih parcela, tako da danas skoro da nema kutka koji bi dao upotrebljiv gastronomski materijal.

Pronađena mikološka građa je ilustrovana uglavnom na terenu; makroskopski i mikroskopski je obrađena. Rađeni su: precizan opis morfoloških karakteristika vrsta, hemijske reakcije tamo gdje je to bilo neophodno i mikroskopska analiza važnijih elemenata za identifikaciju. Pored velikog broja prezentiranih vrsta za dalju obradu ostaje još znatna količina materijala. Podaci o šumskim kulturama dobijeni su od stručne službe Zelenilo - Podgorica, ljubaznošću gospodina S. Popovića, pa mu se ovim putem ljubazno zahvaljujemo. Zbog ograničenog prostora u radu su navedeni samo lokaliteti bez preciznih podataka o mikrostaništima pronađenih vrsta.

Pri identifikaciji građe koristili smo radove: BOŽAC (1984), DENNIS (1978), FOCHT (1986, 1987), MAUBLANC (1946), SVRČEK&VANČURA (1983), STROPNIK et al. (1988). Procjenu da li je pronađena vrsta rijetka u Evropi ili da nije česta, vršili smo na osnovu podataka nađenih u radovima: Cetto (1970-1991), BUCZACKI (1989) i GARNWEIDNER (1990). Pri sistematizaciji pronađenih vrsta koristili smo generalnu klasifikaciju M. BON-a (in: MAZUIR, 1995).

REZULTATI PROUČAVANJA I LISTA NAĐENIH VRSTA

BASIDIOMYCOTINA

BOLETALES

Boletus Fr (*Boletaceae*)

erythropus Fr. - Gorica, 12.09.1995.

queletii (Schulzer) forma *rubicundus* Mre. - Gorica, 12.09.1995.

Xerocomus Qué let (*Boletaceae*)

rubellus (Krombh.) Qué let Gorica, 16.90.1995.

Suillus P. Micheli ex S. F. Gray (*Boletaceae*)

alboflocculosus Watl. et Pant. - Gorica, 22.11.1994.

bellinii Inz. ss. Mre. et Watl. et March. et Konr. - Mbl. - Gorica, 20.12.1993.
Ljubović, 2.12.1993.

collinitus (Fr.) Kuntze ss. Moser - Čemovsko polje, 09.12.1995.

littoralis Bouchet ss. Moser non Leclair - Gorica, 17.11.1993.

Omphalotus Fayod (*Paxillaceae*)

olearius (DC. ex Fr.) Sing. - Gorica, 23.90.1995.

RUSSULALES

Russula Pers. (*Russulaceae*)

- anthracina* Romagnesi - Gorica, 16.09.1995.
sanguinea (Bull. ex St. Amans) Fr. - Tuška šuma 26.10.1993, Zlatica,
29.10.1993. i Čemovsko polje, 30.10.1993.
queletii Fr. - Zlatica, 15.11.1993.

Lactarius S. F. Gray (*Russulaceae*)

- chrysorrheus* Fr. - Gorica, 17.12.1993.
deliciosus Fr. - Ljubović, 11.11.1991. Gorica 15.11.1991. Čemovsko polje,
02.12.1994. i Zlatica, 12.11.1994.
sanguifluus (Paulet: Fr.) Fr. - Čemovsko polje, 02.12.1994.
zonarius Fr. var. *scrobipes* Kühn. - Gorica, 16.09.1995.
vinosus Quélet. - Gorica, 25.11.1993.

TRICHOLOMATALES

Pleurotus (Fr.) Kummer (*Pleurotaceae*)

- eryngii* (de. Cnd. ex Fr.) Quélet Gorica 03.12.1995.

Hygrocybe P. Kummer (*Hygrophoraceae*)

- conica* (Scop. ex Fr.) Kummer - Čemovsko polje, 17.12.1993.

Hygrophorus Fr. (*Hygrophoraceae*)

- olivaceoalbus* Fr. - Gorica, 17.12.1993.

Clitocybe (Fr.) Staude (*Tricholomataceae*)

- costata* Kühner ex Romagnesi - Gorica, 16.09.1995.
dealbata (Sow. : Fr.) P. Kummer - Zlatica, 12.01.1993.
geotropia (Bull.: Fr.) Quélet - Ljubović, 10.01.1993.
metachroa (Fr.) Kumm. ss. Kuyper - Čemovsko polje, 30.11.1995.
odora (Bull.: Fr.) P. Kummer - Gorica, 27.09.1995.
vermicularis (Fr.) Quélet - Zlatica, 11.03.1993.
clavipes (Pers. ex Fr.) Kummer - Gorica, 13.11.1994.

Lepista (Fr.) Wm. G. Sm. (*Tricholomataceae*)

- nuda* (Bull.: Fr.) Cooke - Zlatica, 12.12.1990, Gorica, 16.12.1991, Čemovsko
polje, 27.11.1992, Konik i Tuška šuma, 03.01.1993.
sordida (Fr.) Singer - Zlatica, 19.11.1990.
rickenii Singer - Gorica, 12.11.1992. Čemovsko polje, 21.12.1993. i Zlatica,
10.01.1994.

Laccaria Berk: Broome (*Tricholomataceae*)

- laccata* (Scop.: Fr.) Berk. et Broome - Tuška šuma, 14.11.1993, Zlatica,
20.11.1993.

Tricholomopsis Sing. (*Tricholomataceae*)

rutilans (Schff. ex Fr.) Sing. - Gorica, 15.11.1993, Zlatica, 20.11.1993.

Tricholoma (Fr.) Staude

albobrunneum (Pers.: Fr.) P. Kummer - Gorica, 24.11.1994.

terreum (Schaeff.: Fr.) P. Kummer. - Tuška šuma, 23.12.1992, Zlatica, 10.12.1993, Gorica, 20.12.1993. i Ljubović, 22.12.1993.

Melanoleuca Pat. (*Tricholomataceae*)

cognata (Fr.) Konr. et Maubl. - Gorica, 19.04.1994.

melaleuca (Pers.: Fr.) Murrill - Zlatica, 14.11.1992, Tuška šuma, 16.11.1992, Čemovsko polje, 10.11.1993. i Ljubović, 15.11.1994.
subbrevipes Metrod - Zlatica, 15.04.1994.

Cystoderma Fayod (*Dermolomataceae*)

amiantinum (Scop.: Fr.) Fayod - Čemovsko polje, 25.12.1993.

Marasmius Fr. (*Marasmiaceae*)

oreades (Bolton: Fr.) Fr. - Zlatica, 25.09.1992., Čemovsko polje, 28.90.1992. i Gorica, 02.10.1993.

Strobilurus Sing. (*Marasmiaceae*)

stephanocystis (Hora) Sing. - Zlatica, 11.03.1993

Mycena (Pers.) Roussel (*Marasmiaceae*)

pura (Pers.: Fr.) P. Kummer - Tuška šuma, 17.12.1993. Zlatica, 20.12.1993. i Čemovsko polje, 10.01.1994.

seynii Quélet - Tuška šuma, 12.11.1993.

Hemmimycena (Singer) Singer (*Tricholomataceae*)

delicatella (Peck.) Sing. - Čemovsko polje, 10.01.1994, Gorica 17.12.1995.

Collybia (Fr.) Staude (*Marasmiaceae*)

butyracea (Bull.: Fr.) Quélet - Gorica, 10.10.1993.

dryophila (Bull.: Fr.) P. Kummer - Zlatica, 15.04.1994. i Gorica, 20.04.1994.

CORTINARIALES

Inocybe (Fr.) Fr. (*Cortinariaceae*)

asterospora Quélet - Zlatica, 15.4.1994.

brunneoatra (Heim.) P. D. Orton - Gorica 17.12.1995.

cervicolor (Pers. ex Pers.) Quélet - 20.01.1993.

fastigiata (Schaeff.: Fr.) Quélet - Ljubović, 17.12.1994.

geophylla var. *violacea* Patouillard - Gorica 23.09.1995.

grata Weinm - Ljubović, 25.02.1995.
jurana Patouillard - Gorica, 28.90.1995.

Gymnopilus P. Karsten (*Crepidotaceae*)

penetrans (Fr.: Fr.) Murill. - Gorica, 07.01.1994.
picreus (Pers. ex Fr.) Karst. - Gorica, 17.12.1993.

Galerina Earle (*Crepidotaceae*)

marginata (Fr.) Kühn. - Gorica, 16.11.1993, Zlatica 3.12.1993, Ljubović
21.12.1993; Tuška šuma 25.12.1993, Čemovsko polje, 25.12.1993.
pumila (Pers. ex Fr.) M. Lge es Sing. - Gorica 17.12.1995.
uncialis (Britz.) Kühn. - Gorica 17.12.1995.

Stropharia (Fr.) Qué let (*Strophariaceae*)

semiglobata (Batsch.: Fr.) Qué let - Čemovsko polje, 18.3.1995.

Hypholoma (Fr.) P. Kummer (*Strophariaceae*)

capnoides (Fr.: Fr.) P. Kummer - Čemovsko polje, 19.12.1993. i Zlatica
10.01.1994.

Agrocybe Fayod (*Bolbitiaceae*)

praecox (Pers, :Fr.) Fauod - Zlatica, 15. 04. 1994.

Panaeolus (Fr.) Qué let (*Bollitiaceae*)

rickenii Hora - Zlatica, 10.04.1994.
sphinctrinus (Fr.) Qué let - Zlatica, 23.03.1995.

AGARICALES

Agaricus L. : Fr. (*Agaricaceae*)

campester (L.) Fr. - Tuška šuma, 15.90.1992.
xanthoderma Gen. - Gorica, 12.09.1995.

Lepiota (Pers.) S.F.Gray (*Agaricaceae*)

alba Bresadola - Čemovsko polje, 18.11.1995.
castanea Qué let - Ljubović, 04.11.1994.
pseudohelveola Kühn. ex Hora - Zlatica, 17.12.1993.
subincarnata Lge. - Ljubović, 04.11.1994. B. Perić

Macrolepiota Sing. (*Agaricaceae*)

excoriata (Schaeff.: Fr.) Moser - Čemovsko polje, 17.12.1993.
mastoidea (Fr.) Singer - Tuška šuma, 19.11.1993.
procera (Scop.: Fr.) Singer - Gorica, 27.10.1991.

Amanita Pers. (*Agaricaceae*)*vaginata* var. *alba* Quélet - Ljubović, 13.90.1995.*crocea* (Quélet) Singer - Gorica, 16.09.1995.*vaginata* var. *plumbea* Schaeff.: Fr. - Gorica, 20.09.1995.

PHALLALES

Clathrus P. Micheli ex L. (*Clathraceae*)*cancellatus* Fr. - Ljubović, 23.90.1995.

NUDILARIALES

Cyathus Hall. (*Nidulariaceae*)*olla* Batsch. ex Pers. - Čemovsko polje, 30.11.1995.*Crucibulum* Tul. ex C. Tul. (*Nidulariaceae*)*laeve* (Hudson ex Relhan) Kambly ex al. - Gorica, 02.90.1995.*Sphaerobolus* Tode ex Pers. (*Sphaerobolaceae*)*stellatus* Tode ex Pers. - Ljubović 05.12.1995.

TULOSTOMATALES

Tulostoma Pers. : Pers. (*Tulostomataceae*)*fimbriatum* Fries - Čemovsko polje i Ljubović, 23.12.1993.

SCLERODERMATALES

Scleroderma Pers. (*Sclerodermataceae*)*areolatum* Ehrenb. - Gorica, 21.12.1995.*Astraeus* Morgan (*Astraeaceae*)*hygrometricus* Persoon - Gorica, 21.12.1995.

LYCOPERDALES

Geastrum Pers.: Pers. (*Geastraceae*)*nanum* Pers. - Gorica, 21.12.1993.*triplex* Jungh. - Gorica, 21.12.1993.*Lycoperdon* Tourn.: Pers. (*Lycoperdaceae*)*perlatum* Pers.: Pers. - Čemovsko polje, 16.11.1991.*saccatum* Vahl. - Tuška šuma, 25.10.1992.

Bovista Pers.: Pers. (*Lycoperdaceae*)*nigrescens* Pers.: Pers. - Gorica, 16.90.1995.*plumbea* Pers.: Pers. - Ćemovsko polje, 25.10.1993.

CLAVARIALES

Clavaria L.: Fr. (*Clavariaceae*)*cristata* var *bicolor*. Fr. - Ćemovsko polje, 25.12.1993.*cristata* Holmskj. ex Fr. - Gorica, 14.09.1995.*rugosa* Bulliard - Ćemovsko polje, Zlatica 25.11.1993.Clavulinopsis Overeem (*Clavariaceae*)*corniculata* (Fr.) Corner - Gorica, 12.01.1994.*laeticolor* (Berk. et Curtis) Petersen - Gorica, 26.09.1995.*Clavuluna* J. Schröter (*Clavulinaceae*)*cinerae* (Bull.) Schrött. var. *odorata* B. et G. - Gorica, 18. 09. 1995.*Ramaria* (Fr.) Bonorden (*Ramariaceae*)*flaccida* (Fr.) Bourtod - Gorica, 23. 09. 1995.

ASCOMYCOTINA

PEZIZALES

Helvella L. (*Helvellaceae*)*lacunosa* Afzel - Gorica, 26.09.1995.*Paxina* O. Kuntze (*Helvellaceae*)*leucomelas* (Persoon) O. Kuntze - Zlatica, Ćemovsko polje, 23.02.1995.*Discina* Fr. (*Helvellaceae*)*perlata* Boudier - Zlatica, Tuška šuma, Ćemovsko polje, 27.02.1994.*Peziza* Fr. (*Pezizaceae*)*fimeti* (Fuck.) Saev. - Ćemovsko polje, 31.03.1995.*micropus* Pers. ex Fr. - Ćemovsko polje, 18.03.1995.*badiofusca* (Boudier) Dennis - Gorica, 23.90.1995.*Sarcosphaera* Auersw. (*Pezizaceae*)*eximia* (Dur. ex Lev.) Maire - Ljubović, 21.02.1994.*Otidea* Fuckel (*Pezizaceae*)*bufonia* (Person) Boudier - Gorica, 23.09.1995.

Tarzetta (Coke) *Lambotte* (*Pazizaceae*)

cupularis (L. ex Fr.) *Lambotte* - Zlatica, 10.04.1994.

Humaria *Fuckel* (*Humariaceae*)

hemisphaerica (Wiggers) *Fuckel* - Gorica, 19.09.1995.

PLECTASCALES

Onygena Fr. (*Onygenaceae*)

equina (Willdenow) *Persoon* ex Fr. - Čemovsko polje, 23.02.1995.

DISKUSIJA

Prezentiranom listom sa 5 šumskih lokaliteta prikazano je 103 vrste gljiva: 93 *Basidiomycotina* i 10 *Ascomycotina*. Od toga, 80 vrsta je novih za Crnu Goru (10 *Ascomycotina* i 70 *Basidiomycotina*) a za 17 vrsta dati su podaci o novim lokalitetima.

Po lokalitetima prikazani materijal izgleda ovako:

Gorica je predstavljena sa 45 roda i 63 vrste. Među njima je 11 rijetkih vrsta u Evropi (*Suillus alboflocculosus*, *S. bellinii*, *S. littoralis*, *Lactarius zonarius* var. *scrobipes*, *L. vinosus*, *Hygrophorus olivaceoalbus*, *Tricholoma albobrunneum*, *Melanoleuca cognata*, *Geastrum nanum*, *Clathrus cancellatus* i *Clavulinopsis laeticolor*), *Astraeus hygrometricus* je rijetka vrsta sjeverno od Alpa i 8 je vrsta koje nijesu česte.

Zlaticku i Zagoričku šumu predstavlja 31 vrsta gljiva koje su svrstane u 25 rodova. Među njima 4 vrste nijesu česte u Evropi.

Ljubović je prikazan sa 20 rodova i 22 vrste, od kojih su tri u Evropi rijetke (*Suillus bellinii*, *Tulostoma fimbriatum* i *Clathrus cancellatus*), a 4 nijesu česte.

Tuška šuma i Konik su zastupljeni sa 16 rodova i 21 vrstom, među njima 3 vrste nijesu česte u Evropi, a *Inocybe cervicolor* je rijetka.

Čemovsko polje je zastupljeno sa 24 roda i 29 vrste. Rijetka u Evropi su 2 vrste (*Macrolepiota excoriata* i *Tulostoma fimbriatum*) a 4 vrste nijesu česte.

Pada u oči da je šumska parcela Gorica pružila najbrojniji i najzanimljiviji mikološki materijal. To je razumljivo, ako se imaju u vidu šumska raznovrsnost i karakteristike tla u pojedinim zonama. Otuda na njoj takav diverzitet, od termofilnih mediteranskih vrsta (*Boletus queletii* var. *rubicus* n. sp., *Suillus littoralis*, *S. alboflocculosus* i *S. bellinii*) do vrsta sa veoma širokom ekološkom amplitudom (*Boletus erythropus*, *Xerocomus rubellus*, *Russula anthracina*, *Clitocybe odora*, *Agaricus campestris*, *Lycoperdon perlatum*, *Macrolepiota procera*, *Marasmius oreades*, *Mycena pura*, *Clavulina cristata*, *Bovista nigrescens* i druge). Ta raznovrsnost došla je o izražaja u septembru 1995. godine, nakon neuobičajeno obilnih padavina. Skoro svakodnevno su se pojavljivale nove i nove vrste, tako da dobar dio tog materijala jednostavno nijesmo stigli da obradimo. Od

identifikovanih pominjemo : *Xerocomus rubellus*, *Amanita crocea*, *A. vaginata* var. *alba*, *Agaricus xanthoderm*, *Scleroderma areolatum*, *Russula anthracina*, *Lactarius zonarius* var. *scrobipes*, *Inocybe jurana*, *Ramaria flaccida* i dr. Zanimljivo je kako je samo jedno deblo hrasta okupilo malu miko-zajednicu koju su sačinjavale: *Leptopodia* sp., *Laccaria* sp., *Peziza badiofusca*, *Clavulina* sp., *Laccaria laccata* i *Inocybe geophylla* var. *violacea*. Pažnju zaslužuju i vrste sa kojima se prvi put sriječemo u Crnoj Gori: *Otidea bufonia*, *Inocybe jurana*, *Peziza badiofusca*, *Ramaria flaccida*, *Lactarius vinosus* i *L. zonarius* var. *scrobipes*. Vrijedi još pomenuti i vrste rijetke u Evropi, a na našem području veoma česte, *Clathrus cancellatus* i *Tricholoma albobrunneum*.

Zlatička i Zagorička šuma su na drugom mjestu po bogatstvu vrsta. Kao i ostale šume u okolini Podgorice, one svoje bogatstvo pokazuju prvenstveno u kasnu jesen i u zimu. Godine 1993. i 1994. karakterisala je bogata plodonošnja dvije vrste: *Discina perlata*, koja nije česta u Evropi i *Tarzetta cupularis* koja je na ovom mjestu prvi put uočena u Crnoj Gori.

O pojavama makromiceta u parkovskim šumama u okolini Podgorice do naših istraživanja nije bilo objavljenih radova, pa ni podataka sa kojima bi se oni mogli porediti. Međutim, treba istaći da su neke mikromicete kao paraziti četinaru u ovim šumama bile predmet istraživanja MIJUŠKOVIĆA (1962, 1984, 1986).

Značaj i dobrobit što ih ove šume pružaju gradu su neosporni. Umanjenje aerozagađenja i proizvodnja kiseonika, ublažavanje temperaturnih razlika vazduha i tla, zaštita od jakih vjetrova koji su unače karakterisali ovo podneblje, uticaj na smanjenje buke i dr., predstavljaju samo neka od njihovih korisnih dejstava na okolinu. Zbog toga one zaslužuju adekvatnu brigu svih odgovornih subjekata, a naročito građana. Šumski požari, kao posljedica neodgovornosti i nebrige, već su odnijeli ogromne komplekse. Ostatak je ugrožen otpadom, tako da je prostor koji bi se mogao koristiti za rekreaciju i uživanje danas zatrpan smećem. A samo prije jednu deceniju iz ovih šuma gljive su se mogle koristiti kao čista i kvalitetna hrana. Naglašavamo da je od ukupnog broja gljiva prikazanih listom 40 vrsta jestivo, mnoge među njima su visokog kvaliteta.

Poznato je da jednodobne šumske monokulture nemaju budućnost i da su podložne raznovrsnim negativnim uticajima spoljašnje sredine. Ipak, kao predkultura čija je konačna svrha oplemenjivanje zemljišta i njegova priprema za raznovrsne kvalitetne šumske sastojine, one su već izvanredno ispunile svoju namjenu. Nesporno je da su pri tome i gljive kao dio ekosistema odigrale značajnu ulogu. Sljedeći korak morao bi biti reanimiranje ovih prostora na bazi jednog multidisciplinarno provedenog istraživanja i osmišljeno privođenje potrebama savremenog urbanog života. Veoma korisne prijedloge u tom smislu našli smo u "Elaboratu o stanju šumskih kultura podignutih vještačkim putem na urbanoj zoni Titograda" izrađenom od strane stručne službe OOUR Zelenilo Titograd(KEKOVIĆ, 1988).

Ovako, kao dio naše kulture, šume urbane zone Podgorice podizane požrtvovanošću jedne generacije, danas su samo ružna slika našeg životnog trenutka.

LITERATURA

- BOŽAC, R. (1984): 600 gljiva naših krajeva. - Zagreb
- BUCZACKI, S. (1989): *Funghi of Britain and Europe*. - London
- CETTO, B. (1970-1990): *I funghi dal vero*, I-VI. - Trento
- DENNIS, R. N. G. (1978): *British Ascomycetes*. - Vaduz
- FOCHT, I. (1986): Ključ za gljive. - Zagreb
- FOCHT, I. (1987): Naši vrganji. - Zagreb
- GARNWEIDNER, E. (1990): *Gljive*. Ljubljana - Zagreb.
- KEKOVIĆ, M. (1988): Elaborat o stanju šumskih kultura podignutih vještačkim putem na urbanoj zoni Titograda. - Titograd
- MAZUIR, D. (ed) (1995): *Classification. Le vade-mecum du mycologue. Editions de la Fédération Mycologique Dauphiné - Savoie*. 73600 Moûtiers-
- MAUBLANC, A. (1946): *Les champignons de France tom I*. - Paris
- MAUBLANC, A. (1946): *Les champignons de France tom II*. - Paris
- MIJUŠKOVIĆ, M. (1962): Neke značajnije bolesti šumskog drveća u parkovima u Titogradu. *Naša poljoprivreda i šumarstvo*, 8, 3, 33-40. - Titograd
- MIJUŠKOVIĆ, M. (1984): *Seiridium (Coryneum) cardinale*, nov parazit čempresa u Crnoj Gori, *Poljoprivreda i šumarstvo xxx*, 2-3, 27-38, - Titograd
- MIJUŠKOVIĆ, M. (1986): Pojava *Thyriopsis halepensis* (Cooke) Theissen et Syd. na borovima u Crnoj Gori, *Glasnik odjeljenja prirodnih nauka CANU*, V, 75-85. - Titograd
- SVRČEK, M. & VANČURA, B. (1983): *Hubi*. - Praha
- STROPNIK, Z. & TRATNIK, B. & SELJAK, G. (1988): *Naše gobje bogatstvo*. - Ljubljana